

Nro. 28.

A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.

*Költ Bótsón, Kedden Octobernek 5. ik napján
1802-ik ofstondóban.*

B ő t s.

A' jó tetteket tárgyazó intézeteknek itt lévő
Kommissiója azt a' projektomot terjesztvén Fel- és
ges Urunk eleibe, hogy a' *Leingrube* nevű kül-
lö városban lévő régi Kármélita = Klallromból egy
úly *Dolgozó = Ház* készittődjön, a' mellyben va-
lami 5 százig való réz szerent férjfi réz szerent
alacsony személyeknek, a' kik vagy munkat ke-
resnek, vagy pedig szolgálat nélkül vannak, vagy
olyanoknak, a' kik nem büncsök ugyan, hanem
a' korbekeedett szeretik, 's rendes élelmek = mod-
járól semmi hiteles bizonytságot nem mutathatnak
bizonyos időre munka adattathasson, 's ha izlik-
séges a' munkára meg is tanittattassanak, és az

E e

ilyenekből jó erkölcsű munkás emberek formáltatassanak : eö Fellege ezen projektomot és plánumot helybe hagyni méltoztatott. Az a' Fábrikás, a' ki arra fogja magát kötelezni, hogy ezen házban lévő személyeknek elegendő munkát szolgáltasson, egyfelől arra tartozik vigyazni, hogy ez a' munka olyan legyen, a' mellyet, rész szerént könnyen meg lehet tanulni, rész szerént pedig hogy olyan jövedelmes legyen, hogy abból egy valamely személy, mind benn a' dolgozó házban való léte alatt, mind abból való kilépése után, megélhessen.

Magyar Ország.

Posonból Oktob. 1. ső napján. Az Országos Gyűlés, a' múlt Kedden a' 46. dik és Szeredán a' 47. dik ülését tartotta.

Most már bizonyosan lehet tudni, hogy *Eszterházy Miklós* ö Hertzegége a' Gallitziai szélekre küldetett el, hogy *Konstantin Orosz Hertzegnek*, a' ki ott a' szomszédban egy Orosz fegyveres seregnek muftáját tartja, tiszteletet tegyen.

Helvétziai Respublika.

Az apró Demokratikus Kántonok egy érzékeny proklámátziót botsátottak az Ariflokrátikus nagyobb Kántonokhoz, ilyen kifejezésekkel: — „

„Örökre meg bélyegeztett a' Helvétus nevezet azca minden undoklágok kö:ött leg undokabb tselekedet által, a' mellyel a' magát úgy nevező Helvétziai Országglószék, a' maga pályafutását berekesztette. Hogy a' törvénytelenül magához ragadott országglói kormányt, és magát az uralkodói thronuson megerősít hette, *Zürich (Tigurum)* várossát tette vele tzeljává, hogy a' hajdanában oly szerentsés Helvétziának közepette, leg előbb

is azt áldozza fel a' maga gyilkosságot szomjuhozó kegyetlenségének. A' Tyrannusok, azon színelvűek, hogy a' hazát boldogítani akarják, azon, csak uralkodni, és azt, indulataiknak áldozatjává tenoi, szándékoztak. Hanem mi eltökéltük magunkat, hogy azon lántzakat széljel tépjük, a' melyeket ezen tyrannusok a' haza számára kovatsóltanak vala. Mi útban vagyunk felétek: de nem úgy mint ellenség, hanem mint atyafiak fogunk Kantonotok határára lépni, azzal a' nemes tzelozással, hogy városainkat és falus helyeinket a' szabadságból és hazafi jussainkból, egyenlően részeltessük, és hogy egy olyan Közép Országlószéket állítsunk fel, a' mellyért minden Kantonaink egyenlő akarattal való kezeflégre ajánlják magokat. Segéljétek elő ezen feltételünket, fogjatok kezet vélünk ezen tzelra; és vessünk véget egyenlő akarattal 's egygyesített erővel a' faktziók veszedelmes játékaiknak. Szükség meg tartanunk a' hazát! az egygyesség és egymásba helyeztetett költsönös bizodalom, állandó lábra fogják Itten segedelme által ismét állítani közöttünk a' mi és gyermekeink boldogságokat."

Bernből, Sept. 21. dikén. A' múlt szombaton olyan hír érkezett ide, hogy a' Berna vidéki parasztságnak egész tábora, *Gen. Erlach*, 's egy *Wagner Jákab* nevű nagy tapasztalásu katonna, és több más tanult tisztek által vezéreltetvén, *Aargauban* már több városokat, és *Solothurnt* is el foglalván, erre felé naponként közelgetne. Ez a' hír itten némelyeknek örvendetes, némelyeknek ellenben menekítéshez hasonlító volt. Az Országlószék sietve minden kezeügyiben lévő fegyveresseit öfzse szedte: hanem ezek mind egygyütt sem igen nagy számmal voltak; ennekfelette nem is minnyájokhoz lehetett egész bizodalommal lenni. *Gen. Erlach* fel kérette dél felé az Országlószéktől *Berna* városát, tanátsolván né-

ki egyfzersmind azt is, hogy eddig gyakorlott határmárol önként mondjon le. Erre az Országglószék nem állott réá: melyre nézve *G. Erlsch* dél utánni 3 óraker az ellenfégeskedéft, és a' városnak égygyik ódalára való ágyuztatáft, nem gránátokkal és tüzes golyobifokkal ugyan, mint az Országglószék Generáliissai *Tigurum* várossával tselekedtek, hanem tsak közönséges ágyugolyobifokkal, el kezdette, a' melly miatt tsak a' házak fedeleikben, ablakaikban, és falaikban esett némünémü kár. Ezen egész nap a' *Landamman Dolder* házában tanátskozott a' *He vétzia Senatus*, a' hol a' *Frantzia Követ Verninac* is végig jelen vólt. A' *Senatus* tudóflittatva vólt ugyan a' felől, hogy *Andermatt* a' *Helvétus* seróggel *Kolslikon* felől *Berna* felé a' város' védelmezésére úban vólna: hanem tovább ellentállani tsakugyan nem tartotta tanátsosnak, mivelhogy már a' parasztok az égygyik kapunak bétörésire készületeket tettek. Erre nézve a' város' Komendánsára *Guardardra* bírta a' *Senatus*, hogy *Gen. Erlach*nak ajánljon Kapitulatziót, a' melly is még azon estig meg készült. Az Országglószék' tagjai egész 19-ikre virradó éjtzákat az elútazáshoz való készületek töltözésé; lovakat és szekereket rendeltek bagáziájoknak elvitelire; az árkhivumokat, és az Országglószék Kantzelláriájának minden papirossas ládáit bépetsételték, &c. és másnap, u. m. vasárnap reggel, leg előbb is *Landamman Dolder* és a' *Frantzia Követ Verninac*, egy Huszárokból álló jó csoport által kísértetvén, útnak indúltak, 's öket azután az Országglószék' több tagjai is követték. Sok Kantzellista urak, nem jutván minyájoknak ló és szekér, tsak a' magok két lábú tulajdon alkalmatosságokkal útaztak el az úgynevezett *Leman*, vagy a' *Frantzia Helvétzia* felé. Mind ezeket kísérte leg hátul az elútazott országglószék' fegyveres népe, azon 20 ágyukkal, a'

mellynek elvitelére, a' Kapitulátzió szeréntnékie szabadság engedtetett.

Az ostromló sereg, 19 sikkben déltájban szállott bé a' városba. Elöl mentek: *Erlach Rudolf*, *Effinger*, *Willdegg*, a' *Landshuti Wattewyl*, a' *Montpelieri Wattewyl*, *Stürler*, *Diesbach &c*, minnyájan Generálisok. A' beszálló katonalág nagy részint *Bernai* és *Solothurni* parasztságból állott, hanem felesen voltak közöttök régi szolgált katonák is, nevezetesen abból a' *Roverea* nevű Regementből, a' melly a' múlt háboruban Angluszföldön szolgált az Frantziák ellen. Formaruhája tsak kevésnek vólt, hanem fegyver dolgában minnyájak jó készülettel vóltak, platanus és juharfa ágakból kötött bokrekta vólt kalapjaikon; nagy lármával, énekelve és hujogatva jöttek ugyan be, de leg kisebb rendeletlenféget el nem követtek. A' Bernai paraszt sereg zászlója és kalapántlikája, veres és fekete; a' Solothurniaké veres és fejer. Az elútozott Országglószék katonái közül is, sok jött már hozzájuk által.

Éppen most érkezett *Luzernából* az a' hír ide Bernába, hogy azt is el foglalták az apró Kantonok seregei. Ezen történetek előtt tsak kevéssel, úgymint Sept. 16 sikkán közölte vólt polgár *Verninac* a' Frantzia Ministernek Párisból hozzá érkezett levelét a' Helvétziai Senatussal, a' mellyben a' felől tette ezt a' Frantzia Minister bizonyossá, hogy két Frantzia fél Brigadák már rendelést vettek vólna a' Helvétziába való bé szállásra. Hanem, már ezek ha meg érkeznek is, bajosan fogják Helvétziát a' közönséges *Contra-Revolutzió*tól megoltalmazni, a' mellynek plánumát *Gen. Erlach*, 's több mások, kik között *Reding* is nem utólsó, éppen olyan okossággal készítették, mint a' millyen meglepő serénységgel végre is hajtották: Majd egész Helvétziában a' régi Konstituziónak vilziza téréstét ohajják a' lakólok,

némely nem nagy változásokat kivéven, kivált az Aristokratikus nagy Kantonokra nézve.

Gen. Erlach már most azon törekedik, hogy minden eltre nézve egy jó erős Helvétus fegyveres sereget állíthasson ki a' sikra, a' mellyel meg felelhessen az elútzott Országlólszék seregének, ha ez a' *Lemán* felől tsakugyan visszta tálna, még valamely szomszéd segedelemmel, tért *Berna* felé. Már valami 30—40 eze emberre teszik némelyek az *Erlach* által organizáltatott új Helvétus tábort. Az alatt, míg ezen hadi készületek még nagyobb tüzzel tétetnének, minden Kantonokból Követek váraitatnak ide Bernába, hogy egy, az egész Helvétziára réa illő Országlás:módját készítsenek, míg azoközben különkülön minden Kanton magának otthon egy oly Konstitúciót fogna készíteni, a' melly kinek-kinek természetéhez és környülállásaihoz alkalmaztatott lehessen.

Gen. Andermatt is bé vagyon azon fegyveres néppel egygyütt a' *Bernai* Kapitulátzióba foglaltatva, a' mellyel Tigurumnak ostromlásából *Bernának* védelmezésére akart jöni. Most már ő is a' *Frantzia Helvétzia* felé folytatja útját ezen néppel egygyütt: hádem, ha olyan számosan állanak el tőle a' katonái, mint eddig, nem oka magával fog oda meg érkezni. — *Dolder, Rüttimann*, és az elútzott Országlólszék főbb tagjai, a' *Frantzia Respublika* földjére mentek által.

A' feljebb említett *Bernai Kapitulátzió*, e' képen következik:

A' *Bernában* lévő Helvétus tábor Komendánsa, oly izéllal, hogy a' nagyobb vérontás megatoltatódjon, és mindenek felett, hogy a' lakosok, és a' város, meg keméltethetődjön, egy felől; más felől, *Wattewylle*, azon seregek Hadi Tanácsának, a' mellyek Bernát ostromoltak, nevében, a' következő zikkelyek iránt égygyeztenek meg:

1) *Tzikkely.* A' Bernában lévő Helvétus seregek között, és azok között, a' kik ezen várost ostromolták, ezen jelen való Éggyezés' aláíratatásának szempillantatjától fogva, fegyvernyúgvás legyen.

2) *Tz.* Az aláírástól fogva számlálván 24 órák alatt a' Bernában lévő sereg, által adja a' várost.

3) *Tz.* A' Bernát ostromló sereg vezérei, arra kötelezik magokat, hogy a' város előljárásától, annyi szekeret, kotsit, lovat, és egyéb alkalmatosságot fognak ki nyerni, a' mennyi, a' Kormány-széknak, a' hozzá tartozó tiszteknek, és familiájoknak, így szintén 20 ágyuknak, 's az ezekhez kívántató puskapornak, és minden munitzióknak, elutazásokra és elvitettetésekre szükséges legyen. Az árkhivumok, papiroffak, 's minden egyéb Kantzelláriai készületek, a' mellyek ezen alkalmatossággal el nem vitettethetnek, a' magát erre ajánló félnek betsülletes kezessége alatt maradnak. A' beteg és megsebesedett katonákra, az ispotályokban jó gond fog lenni, 's meggyógyulván, seregeikhez küldtetnek.

4) *Tz.* A' Berna ellen fegyverbe öltözött seregeknek vezéreiből kezességet vállalnak a' felől, hogy a' Kormány-szék tagjai a' Vaadtlanti és Fribourgi határokig, tellyes szabadsággal elútaazhatnak.

5) *Tz.* Ha a' Kormány-széknak némely tagjai vagy akár mely hozzá tartozó tisztek, egyszeremind égygyütt el nem útaazhatnának, azután ezeknek is szükséges passusok fognak adattatni, hogy a' Kormány-széket egész szabadsággal kövemes-sék. Ha házoknépét vagy tulajdonaikat hátra-hagyni kéntelenítettni fognak, ezekre is betsüllettel való gondviseles fog lenni.

6) *Tz.* Az idegen Hatalmasságok' Ministerei, a' kik a' Helvétziai Országlószékhez rendeltetve

vannak, minden hozzájuk tartozó személyekkel és tulajdonaikkal egyetemben, a' nemzeti törvények általma alatt bátorságban fognak lenni. A' Berna ellen fel fegyverkezett seregeknek vezérek, azokat tisztelettel fogják illetni, és ígérk, hogy nékiük az elmenetelre, ha kívánni fogják, akár mely időben minden könnyebb éeekre való alkalmatosságot, ki fognak szolgáltatni.

7) Tz. Maga Gen. *Andermatt* az ő vezérleg alatt lévő, és minden ide 's tova szálljel küldött tetett seregeivel égygyütt, bé foglalt ti ezen Kapitulázióba, következképpen minden bandó is nélkül utánna mehetnek a' Bernából elútaott Országlószéknek. Magoknak és tovaiknak a' szükféges eledel ki adatik, 's bágázióknak magokkal való elvihetősére, szükféges lovak és szekek rendeltetnek; a' melyre nézve haladék nélkül Kurirok küldtetnek el a' nevezett Generálshoz, hogy ötöt ezen sikuról tudósítsák. Az ő seregei a' városon kívül fognak elútaani, 's napjában leg alább 5 mérföldnyi útát telznek.

8) Tz. A' több fegyveres csoportok is, a' melyek a' Kormányzék ellen fegyvert fogtak, minyájan bé foglaltatnak ezen Kapitulázióba.

9) Tz. Valameddig ezen seregek a' Vaadtlandi és Friburgi határookra el nem jutnak, az Országlószék ellen felfegyverkezett seregek azon határookra mind addig bé nem fognak lépni, és addig, sem egygyik sem másikról, semimi ellenségeskedélt nem kezdhet.

10) Tz. A' jelen lévő Kapituláziónak bizonyosabb bétöltetődése végett, az égygyező felek egy forma rangú tiszteket küldenek kezességgül költsönösön egymáshoz, addig, míg mindenik tikkely telyesítettik.

11) Tz. A' kétséges értelmű tikkelyek, a' bé rekefztetve lévő sereg könnyebbségére magyarázatnak mind a' két félnek Biztosai által.

Igy történt Bernában, estvéli 8 órakor, Sept. 18-án.

Alá irták: *Gaudard és Wattenwylle.*

Lausannából Septemb. 21-ik napján. A' Helvétiai Országglózfék tegnap estvéli 6 órakor Bernából ezen városba érkezett; érkezése, ágyuk durrogása által adatott hírül. Utánna csak hamar meg érkezett a' Frantzia Követ *Verninac* is. A' véilek tartó Helvétus sereg, *Morat* és *Payerne* tájján telepedett meg. Minden kerületeinkben önként vállalkozó Kompániák állittatnak fel.

Bernából Septemb. 22-ikén. Városunkban és közel való homfiedainkban leg alabb 12 ezer emberekből álló paraszt tábor fekszik, a' melly az itt lévő fegyveres házból jól fel van fegyverkezve. Sokan vannak köztök, az Anglusok zsoldjában szolgált, *Bachman, Roverea,* és *Wattenwyl* Regiment béliek közzül, Tsudálni lehet, hogy 8 napok alatt mekkora tábororganizálódott itten; úgy ragadnak hozzá az emberek, mint a' hó a' hegy oldalán le felé höngörgő hógolyobishoz. Az elútazott Országglózfék serege, a' melly mellette meg maradt, már csak valami 2 ezer emberekből áll, ezek is nagyobb részint Vaadtlandiak. A' Demokratikus apró Kantonok már organizálták magokat, és tsendellégben vannak: nem sokára ezekhez hasonló lábra fognak a' régi Aristokratikus Kantonok is állittódal. *Berna, Tigurum, Solothurn, Freyburg, Basel,* 's a' többek, gyanitható képpen le fognak azon jussaikról mondani, melylyekkel a' vidékiek felett régen bírtak, 's ezekkel egy formálog fognak jussaikból és szabadságaikból osztózni. Végezetre egy nem nagy költségre kerülő Országglózféknek felállása, véget fog az ő néhány osztendőktől fogva tartó hánykodásainak tökéllétesen vetni. A' Frantziák Ellő Konzuljától is remélleni lehet azt, hogy ezen plánumnak vég-

...jódását, a' mely minden jól gondolkodó
 Isteni emberek kívánsága, hathatós eszközzése által
 előtérre kell állítani.

Schaffhausenből, Sept. 21-dikén. — Talleyrand
 Frantzia külföldi dolgokra ügyelő Miniszter egy irattal
 adott által a' Párisban lévő Helvétus Követnek
Stapfernek, a' mellyben ilyen izomorú hangon fe-
 jezi ki, magának és az Első Konzúlnak a' Helvé-
 tziai környúlállások által lett meg illetődése-
 ket: —

„Altal adtam az Első Konzúlnak azon jelen-
 tést, mellyben azt kívánnya az Ur, hogy a' Fran-
 tzia földön lévő katonaságnak egy részét, azon-
 nal által bocsátfuk a' Helvétziai Országglószék szol-
 gálatjára, mihelyett ez azt kívánni fogja. Saj-
 nálva értette az Első Konzúl, hogy a' Helvétziai
 Országglószék ezen katonaságot olyan fundamento-
 mon kívánnya, a' mellyből azt lehet ki hozni,
 hogy az urak hazája, véres zivodások által, 's
 annak szabadsága olyan indulatos lépések által
 fenyegettetik, a' mellyek a' meghasonlásnak szü-
 leményei. Felettébb sajnállani lehet azt, hogy az
 Urak, Helvétziaból való elhivattatását kívánták
 azon Frantzia fegyveres seregnek, a' mellyet az
 Első Konzúl még esztendeig ott akart volna hagy-
 ni. Hanem, a' rosz már egyszer meg esett:
 a' Helvétziai Országglószéknek el fog a' kívánt ka-
 tonaság küldtetni. Tsakugyan hazafiak között
 való hadakozásnak kellesse e' tehát ismét támadni?
 Nintsen e' semmi mód benne, hogy egymást meg
 lehessen érteni? Nem lehet e' azt által látni,
 hogy ezek a' zivodások, egészen meg homályo-
 sítják Helvétziának a' külső nemzetek előtt való
 betsületit, és ötet olyan szerentsétlenségre juttat-
 hatják, a' mellyet még most előre el látni, 's a'
 mellynek szerentsére: még most elejit venni, le-
 het? Az Első Konzúl reméli, hogy az ő ezen
 utolsó barátságos tanátsa a' felhevült indulato-

kat, a' betsülletnek érzésére, és a' barátságos egygyetértésre, vizsgálja fogja téríteni."

Lausannából Septemb. 21 = dik napján. Már tegnapelőtt szárnyalni kezdett itt az a' hír, hogy Bernában rend kívül való dolgok folynak: tegnap pedig el érkezett a' rendelés, hogy a' kívándorlásban foglalato kodó Országglószék számára, szállásokat készítsünk. Délutáni 2 órakor híradás tétellett trombita szó mellett, hogy a' polgári katonaság induljon az Országglószék eleibe, a' melly is már most az egy Lemánon, az ugy nevezett Frantzia Helvetzián kívül, a' többi egész Helvétziától el hagyattatván: egy igazi Ország nélkül való Országglószék. Mi leisz mind ezekből? és mit fog ezekre mondani az Első Konzúl? meg haljuk minden órán.

Frantzia Respublika.

Az Országglószék nagy bajjal határozhatta magát arra, hogy Helvétziába ismét fegyveres tereget szállíttson bé. Hofszas vetékedés volt a' dolog felett a' Státus Tanátsban.

Tribúnus, 's egyfersmind az Erdem = Légió Nagy Tanátsának egygyik tagja, 's ezen a' juson a' Megtartó Tanátsnak is tagja, *Bonaparte Lucian*, nem soká *Londonba* fog utazni, de tsak mint magános személy, minden Követtlégi titulus nélkül. Azt mondják, hogy ő is egy gazdag és elévaló Spanyol személyt akar el venni, mint az Első Konzúl igen kedves Adjutánsa, *Düroc*, a' ki nem rég hasonló képpen egy olyan Spanyol kisaszont vett el, hogy egy millió menyegzői ajándékot kapott véle.

A' *Toussaint* felesége és gyermekei egész tiffégben, 's tsak nem telyes szabadságban fognak ennekutánna *Bayonneben* élni, a' hová a' napokban el vitettek, és a' hol egy egész kastélyt

készítenek számokra lakhellyül. Maga *Toussaint* kétség kívül a' Besançoni várban fogja életét vége-ni.

Az a' hír ezen napokban, hogy *Lafayette* meg holt volna, gyanítható képpen csak némely újságírók játéka volt, a' kik némünémü képpen valamely bolfszujokat akarták állani, éppen akkor hirdetvén ki az ő halálát, mikor hozzá 's még más néhány Emigránsokhoz olyan rendelétt küldött az Országlóizék, hogy Páristól 20 mértföld távolságra tartoztassák magokat.

A' Proteštánsok Consistoriumának Deputátziója nem régen audentzián lévén az Első Konzulnál, a' Deputatzió orátora, Prédikátor *Mirron*, szerentsét kívant néki a' gondviselése alatt lévő közönség nevében az új változásokhoz. Valami fél oráig beszélgetvén velle az Első Konzul, kérdi a' többek között, hogy Páris várossának közepette miként maradhattak meg a' revolútzio üldöztetései között. — „Nem nehéz volt e' nekünk, felel *Marron*; a' mi vallásunk arra tanít minket, hogy azon Előjárókhöz, a' kiknek rajtuk hatalom van, engedelmesek légyünk (a' melly más keresztény vallásnak is hasonló Tanítása). Mi ez a tudománnak betü szerént eleget tettünk, és senki fel nem forgatta alkotmányunkat.“ — „Ez egy valóssággal békeffég szerető vallás tudománya, felel *Bonaparte*; ennek sorfójai minden elzrendőnként kérehetnek töllem még több templomokat is, és én az ő kéréseket meg nem tagadom.“

Recamier nevü talán a' leg szebb Párisi aszfionnylág, a' maga *Clichy* béli Páristól nem messze lévő jofszágában, egy igen pompás 's egyszerű mind az ebédet is magában foglaló fölöttökömet adván Septemb. 16-dikán, arra mind el hívta az Angliai Oppozíziónak most Párisban tartózkodó nevezetes tagjait, a' miyenek voltak a' többek közötti, *Fox*, *Lord Holland*, *Erskine*, *Gezerál*

Fitz = Patrik, Adair, 's mások. A' nevezetes *Frantziák* között jelen volt *Gen. Moreau*, *Státus Tanácsos Regnaud*, és *Matheu = Montmorency*. Váltak más nevezetes i legének is; mint a' *Nápolyi Követ Marquis Gallo*, és többek. Az *Anglus Iróknak*, a' kik *Foxnak* *Frantzia* országban való maga alkalmaztatását még máig is meg nem szüntek sértegető hangon kritizálni, az is erőssen fenn akadt, hogy ő, t. i. *Fox*, ezen fényes vendégségben a' szép *Recamier* aszszonyság mellett ülven, nem éppen úgy viselte magát, mint talám egy borzos szemöldökű komor *Parlamentális* taghoz illett volna. A' másik keze felől *Gen. Moreaut* ültette volt a' szép aszszony.

Még egy más nevezetes vendégség is volt mostanság *Párisban*, a' mellyről hasonló képpen igen méltó emlékezetet tenni. Ezt, az itt lévő *Török Követ* *Sept. 11-dikén* a' *Fr. Respublika* és a' fényes *Porta* között helyre állott nevezetes békefénynek meg inneplése végett adta. Ez egy igen fényes vendégség volt; meg mutatták a' *Törökök*, hogy ők is értenek valamit a' *Napnyugotiak* meg vendéglésihez. Minden kísérői a' *Követnek* leg pompásabb ruhájokba öltözködtek. Az igaz! szép izlés szerént falterítettett a' *ztalakon*, a' tékozláshoz hasonló bőséggel találtatott minden enni inni való. A' *Követ szállása* estve, külbelől igen méltóságoson meg volt világosítottva. Egy nagy tűzjátékot is csináltatott a' *Követ*, és ez sem volt kevesebbé méltóságos, mint az egyéb készülétek. A' vendégek 10 órakor gyűltek össze, és hajnai felé oszlottak el. A' jó rendtartáson, mindenek álmétkodtak.

A' *Frantzia Orizáglószék* előtt egy egész századnak emlékezetét halhatatlanná tevő projektom forog most fenn, melly abban áll, hogy *Paris* várossa és a' *Rénus*, a' *Zorn*, *Saare*, *Scille*, *Meurthe*, *Mosella*, *Meuse*, *Ornain*, és *Mar-*

ne nevü vizek segedelme által miként tsatoltathatik öszsze. Ezen Páristól fogva a' Rénusig nyúló kanális, száz negyven mértföld fogna lenni, mellyek közzül 120 mértföldeket, természetek szerént hajókázható vizek, 16 mértföldeket pedig munka által olyanná tétetődhető vizek, formálnak, következés képpen tsak 3 mértföldnyi ásás kívántatna a' vizeknek mesterséges kanálisok által lejendő öszsze foglaltatásokra. A' javaslója ezen plánumnak *Prault-Saint-Germain* nevü magát jól bíró ember, ki is, hogy az országlószéket ezen nagy munkához való fogásra annát könnyebben réá vehesse, 12 milliót ajánl hitelbe az országlószéknek, olyan feltétel alatt, hogy ezen summát tsak azután fizessék néki visszafizta, minekutanna a' kanális el készül. Azt mondják, hogy ez a' plánum nem egészfzen újság volna, minthogy a' *Rénus* már a' régi időkben is öszsze volt a' *Marne* és *Sequana* vizeikkel tsatoltatva, és az Északi népek ezen kanálison eveztek 885-ben hét száz vitorlával *Paris* alá, ennek ostromlására. — Azt mondja továbbá *St. Germain*, hogy ha azután a' Rénustól a' Dunáig egy más kanális készíttethetne, akkor Párisból úgy lehetne *Konstantzinápolyig* hajón járkálni, mint most *St. Cloudig* lehet.

Olasz Ország.

Nápolyból Sept. 14-ikén. Az Admirál *Solano* vezérése alatt a' Kir. Familia után ide küldett Spanyol hajós sereg, Sept. 11-dikén szerentsésen elérkezett. Három Linea, két Frégát, és egy Kutter, hadi hajókból áll. Mireggel az egész Kir. Familia meg járta és meg szemlélte az Admirális hajónak, a' mellyen 120 ágyuk vannak, belső részeit. Minister *Akton* és az itt lévő Spanyol Követ, nagy vendégsegeket adnak az Admirálisnak és a' velle lévő Spanyol tiszteknek.

Livornóból Sept. 15. ikén. A' Hetruriai Király' terhes beteglége a' szomszéd városban *Pisában*, még eddig tellyességgel nem könnyebbedig, annyira, hogy betses életének meg maradásáért már harmad naptól fogva közönléges imátságok tartatnak, 's ezeknek alkalmasfágokkal a' boldogságos Szüz tsudatévő képe is kitétetve áll. Ha még is nem szünik a' Király beteglége; bajosan fog Familiájának Spanyol ország felé való tengeri útazásából valami lenni.

Maylandból Septemb. 14. dik napján. — Az Olasz Republikában lábra állandó közönséges tanulás állapotja, ilyen rendelés által intéztetett el: — „Három féle tanuló helyek lélznek, u. m: *Nemzetiek, Departamentálisok, és Helység: béliek.* Az első rendbéliek közzé tartoznak az *Universitások*, a' szép mesterségek *Akadémiái*, 's mind azok az *Oskolák*, a' mellyek a' Nemzet költségén állanak fenn. A' másod rend béliek a' *Lyceumok*, mellyekre egy: egy Departamentom adja a' költségek. A' harmadik rendbéliek végre azok a' fundamentális oskolák, a' mellyekre minden helység maga gondoskodik és maga adja a' költséget. Két *Universitás* leszen, egy *Paviában*, a' másik *Bolognában*; mindenikben leszen harmincz *Professzor*. *Departamentális*, v. úgy nevezett *Specialis Oskola* lesz négy, u. m; egy *Bányászlagot*, egy *Viziépitést*, egy *Metztzést*, és egy *Marha: orvoslást tanító Oskola*. A' szép mesterségek gyakorlására két *Akadémiák* állitotnak fel, egy *Maylandban*, és egy *Bolognában*, &c.

Spanyol Ország.

Barcellonából, *Augustus* 18. dik napján. Az országnak minden részéről, így színten a' *Roussiloni, Langvedotziai, és Provenci Frantzia vidékekről*, nagy számmal leregelnek ide üfzize

azok az újságon kapók, a' kik az itt tartatni fogó fényes Királyi lakadalmi ceremóniákat látni kívánnyák. Már érkeznek csoportonként a' Királyi külömbkülömb fele, Tettörző, és egyéb, t. i. Flándrus, Olasz, és Amérikanus fegyveresek, a' kik itt a' Koronás Fejeknek szolgálatjokra és megfiztelésekre fognak lenni. A' kiközhely' szomszétságában egy véghetetlen nagy mező, földtések, gráditos felemelt helyek, és egyéb néző épületek által vétetik körö, a' mellyen Ritteri és egyéb Királyi játékok fognak tartatni, mellyeknek nevezetek Spanyol nyelven, *Las Pareyas*, az az olyan Királyi inneplések, a' mellyek a' Királyi palotának ablakai előtt valamely nagy mezőn celebráltak.

Ezen játékokat az Udvari főbb személyek szokták celebrálni. Négy csoportokra oszlanak fel. — Mindenik csoportnak különös formaruhája, és különkülön vezére van, a' ki vagy valamelyik Kir. Princz, vagy Udvari kedves ember szokott lenni. A' formaruhák igen gazdag régi Spanyol öltözet, s a' vitezek leg válogatottabb Spanyol paripákon ülnek. A' 4 csoportok, a' külömbkülömb kapukon jönnek bé a' sikra trombiták harsogása közben, a' hól sok féle és oly mesterséges fordulásokat tesznek, a' mellyekkel igen gyönyörködtetik kivált az idegeneket, a' kik még e' félék nem látnak,

Egyebek között nem felejtődtek ki ezen lakadalmi időtöltések között a' vadbikákkal való küszködések is, a' mellyekkel való időtöltés még most is leg kellemetesebb a' Spanyolok előtt; a' leg fenébb vadbikák iránt utaltatott rendelés a' Navarrai hegyeken ezen innepi ceremóniákra, és az egész országból a' leg híresebb bikabajnokok gyűlnek ide, hogy vitézségeket ezen vadállatokkal való véres viaskodásban ki mutassak, &c.